

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

21 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte:

Iurie Diaconu

Judecători:

Liliana Catan

Victor Boico

examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de către condamnatul Ungureanu Roman, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2020,

Termenul de examinare a cauzei:

instanța de recurs în anulare: 11.03.2021 - 21.04.2021.

c o n s t a t ă :

1. La data de 03 iunie 2019 în adresa Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a parvenit plângerea condamnatul Ungureanu Roman, datată cu 24 iunie 2019, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 09 septembrie 2020, s-a admis plângerea condamnatului împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul a fost deținut pe o perioadă totală de 232 zile în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

S-a redus pedeapsa condamnatului pentru perioada detenției în Penitenciarul nr.13 Chișinău în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale după cum urmează:

- pentru perioada aflării în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în calitate de prevenit în total 144 zile s-a redus pedeapsa în condițiile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală pe un termen de încă 144 zile;

- pentru perioada aflării în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău în calitate de

condamnat 88 zile s-a redus pedeapsa în condițiile art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală cu 16 zile, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție;

- în privința perioadei rămase de 8 zile, calculate în condițiile art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală (din perioada de 88 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), s-a acordat cu titlu de despăgubire condamnatului suma de bani în mărime de 400 lei, și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M.

2.1 Nefiind de-acord cu încheierea în cauză, directorul Penitenciarului nr. 15 Cricova, Munteanu Victor, a contestat-o cu recurs, solicitând casarea încheierii, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea plângerii condamnatului.

În susținerea recursului a invocat drept temei că, în fapt, cererea privind constatarea condițiilor de detenție contrar prevederilor art. 3 CEDO a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana la data de 03.06.2019. Conform încheierii contestate, ” cu trimitere la faptul că art. 473², 473³ și 473⁴ Cod de procedură penală, au fost introduse prin legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019... ”, instanța de judecată a reținut că ”...prevederile art. 473² alin. (5) Cod de procedură penală, au fost respectate pe deplin... ”. Respectiv, instanța de judecată, la examinarea plângerii, a omis prevederile art. VI alin. (3) din Legea nr. 163/2017 cu privire la modificarea unor acte legislative. În consecință a fost admisă o cerere prescrisă. Conform normei citate, persoanele care, în termen de 6 luni de la data când s-au eliberat din detenție sau de la data de când nu mai sunt deținute în condiții contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale au depus cerere la CEDO în legătură cu o pretinsă încălcare a drepturilor lor pot adresa în instanța de judecată, în termen de 4 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, o cerere de chemare în judecată, în modul stabilit de prezenta lege.

La examinarea plângerii instanța de judecată fără motiv întemeiat a statuat faptul că plângerea a fost depusă în termenul de 6 luni. Or, în cazul cererilor aflate pendinte la CtEDO, prin Legea nr. 163/2017, a fost instituit termenul special de 4 luni. Respectiv, plângerile formulate conform remediul național urmau a fi adresate către judecătorul de instrucție până la data de 02.05.2019.

Ungureanu Roman a fost transferat ultima dată din Penitenciarul nr. 13 - Chișinău în Penitenciarul nr. 15 - Cricova la data de 05.12.2013. Respectiv, termenul la care pretinde condamnatul că s-a aflat în condiții de detenție precare în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău s-a întrerupt la data de 05.12.2013.

Menționează că judecătorul de instrucție eronat, neîntemeiat și contrar competenței a aplicat prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală,

deoarece condamnatului avea deja statut de condamnat și nu de prevenit, ca urmare consideră că neîntemeiat a dispus reducerea termenului numitului în calitate de prevenit.

2.2 La fel, și condamnatul nu a fost de acord cu soluția primei instanțe, și a declarat recurs prin care a solicitat rejudecarea cauzei cu emiterea unei noi hotărâri prin care pentru deținerea sa în calitate de prevenit în decurs de 144 zile să-i fie redus termenul de pedeapsă cu 288 zile, iar pentru perioada de 88 zile în care s-a aflat în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în calitate de condamnat să-i fie redus termenul reieșind din formula de 3 zile pentru 10 zile, invocând că calculul efectuat de prima instanță este unul incorect.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2020, au fost respinse ca nefondate recursurile depuse de directorului Penitenciarului nr. 15 Cricova și de condamnatul Ungureanu Roman, cu menținerea hotărârii atacate fără modificări.

4.1 În motivarea concluziei sale instanța de recurs a menționat că, potrivit Raportului Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 2/2111 din 15 iulie 2020 rezultă că, Ungureanu Roman a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în următoarele perioade: 28 septembrie 2012 – 05 aprilie 2013, 05 septembrie 2013 – 12 septembrie 2013, 30 octombrie 2013 – 05 decembrie 2013.

În plângerea înaintată, petentul solicita aplicarea în privința sa a prevederilor art. 385 alin. (5), 473² – 473⁴ Cod de procedură penală, reducerea pedepsei.

Instanța de recurs a reiterat că, Ungureanu Roman s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în calitate de prevenit în condiții de detenție, contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 144 zile.

Prin urmare, în condițiile art. 385 alin. (4) - (5) Cod de procedură penală, instanța de fond justificat a redus pedeapsa pe o perioadă de încă 144 zile. Respectiv, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473² alin. (3), s-a constatat că corect s-a redus pedeapsa condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulative.

Astfel, s-a atestat că, Ungureanu Roman s-a aflat în condiții de detenție provizorie contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în calitate de condamnat, în total 88 zile.

Având în vedere că s-au adevărit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, instanța de fond justificat a considerat necesar, oportun și rezonabil de a calcula 2 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție,

astfel încât termenul pedepsei definitive stabilite lui Ungureanu Roman, să se reducă cu încă 16 zile, iar cu privire la perioada rămasă, și anume 8 zile, care nu pot fi reduse, a considerat oportună acordarea condamnatului, a sumei de bani în mărime de 400 lei, și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Astfel, reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Prin urmare, analizând situația de fapt stabilită la soluționarea cererii înaintate și raportând-o la temeiurile de drept aplicabile cazului examinat, totalitatea circumstanțelor și condițiilor în favoarea și în defavoarea admiterii acesteia, în cumul cu celelalte împrejurări ale cazului, instanța de recurs a considerat că plângerea condamnatului împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție întemeiată a fost admisă.

Cu referire la argumentul reprezentantului Penitenciarului nr. 15 Cricova precum că plângerea a fost depusă tardiv, s-a reținut că, la momentul depunerii plângerii 03.06.2019 condamnatul își ispășea pedeapsa în Penitenciarul nr. 15 Cricova, acesta nefiind eliberat din locurile de detenție.

Astfel, hotărârea atacată este legală și întemeiată, iar din considerentele expuse instanța a ajuns la concluzia de a respinge ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr. 15 Cricova și recursul condamnatului și a menținut fără modificări încheierea Judecătorei Chișinău.

4.2 Decizia menționată a devenit irevocabilă la data pronunțării.

5. Împotriva deciziei instanței de recurs, condamnatul a declarat recurs în anulare prin care a solicitat admiterea acestuia și rejudecarea dosarului.

În motivarea recursului a indicat că, nu s-au calculat corect zilele reduse din pedeapsa sa. Conform încheierii s-a redus cu 144 zile, însă conform părerii condamnatului corect era 288 zile. Condamnatul a considerat că s-au comis erori procedurale și au fost încălcate drepturile sale.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Recurentul a folosit calea de atac recursul ordinar, iar prin decizia instanței de recurs alegațiile recurentului au fost respinse, astfel hotărârea respectivă devenind, prin prisma art. 466 Cod de procedură penală, definitivă și irevocabilă.

În consecință, se constată că asupra chestiunilor invocate de recurent în recursul în anulare declarat, există deja o hotărâre irevocabilă.

Hotărârea judecătorească irevocabilă, împiedică redeschiderea procesului penal cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

În cauza deferită judecării o atare eroare nu a fost constatată de către Colegiul penal.

Or, Colegiul penal reiterează că dispoziția art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, stipulează exhaustiv care sunt temeiurile de declarare a recursului în anulare, și anume, că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii, iar alin. (2) al aceluiași articol, prevede că, recursul în anulare este inadmisibil dacă nu se întemeiază pe temeiurile prevăzute în prezentul articol sau este declarat repetat.

Potrivit art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Conform art. 456 alin. (1) coroborat cu art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal decide inadmisibilitatea recursului în anulare înaintat, în cazul în care se constată că acesta nu îndeplinește cerințele de conținut prevăzute de art. 455 Cod de procedură penală.

În textul art. 455 alin. (2) Cod de procedură penală, se specifică cerințele cărora trebuie să corespundă cererea de recurs în anulare, în special este descris conținutul acesteia. Or, norma procesuală reglementează obligația recurentului de a aduce în textul recursului argumentarea ilegalității hotărârii atacate, cu indicarea expresă a temeiurilor prevăzute de art. 453 Cod de procedură penală.

În ceea ce privește recursul declarat în prezenta cauză, Colegiul penal conchide că acesta nu este motivat de recurent prin prisma viciului fundamental admis de instanțele ierarhic inferioare la judecarea acestei cauze, mai mult ca atât, se constată că recurentul invocă motive care nu respectă cerințele recursului în anulare. Iar nemulțumirea de hotărârea contestată și solicitarea rejudecării cauzei nu este viciu fundamental care ar impune instanța de recurs să caseze decizia Curții de Apel Chișinău.

Prin urmare, Colegiul penal conchide că titularul recursului nu a respectat cerințele legale cu privire la întocmirea unei cereri de recurs în anulare, ignorând prevederile art. 455 Cod de procedură penală în acest aspect.

În consecință, având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), art. 453 Cod de procedură penală, Colegiul penal decide inadmisibilitatea recursului înaintat, din motiv că nu îndeplinește cerințele de conținut.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (2), art. 432 alin. (2) pct. 1), art. 453, 456 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul Ungureanu Roman, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2020, deoarece nu îndeplinește cerințele de conținut.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 21 aprilie 2021.

Președinte:

Iurie Diaconu

Judecători:

Liliana Catan

Victor Boico